

Kohtuasi C-60/20

Eelotsusetaotlus

Saabumise kuupäev:

5. veebruar 2020

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Administratīvā apgabaltiesa (haldusastjade reģionaalne kohus, Lāti)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

30. jaanuar 2020

Apellant:

Latvijas dzelzceļš VAS

Vastustaja apellatsioonimenetluses:

Valsts dzelzceļa administrācija (riiklik raudteeamet)

ADMINISTRATĪVĀ APGABALTIESA (haldusastjade reģionaalne kohus)

[...]

KOHTUMĀĀRUS

[...]

30. jaanuar 2020

[...] [kohtu koosseis]

[...]

vaatas avalikul kohtuistungil läbi äriühingu VAS Latvijas Dzelzceļš apellatsioonkaebuse Administratīvā rajona tiesa (rajooni halduskohus) 25. jaanuari 2019. aasta kohtuotsuse peale halduskohtuasjas, mis algatati VAS Latvijas Dzelzceļši esitatud tühistamiskaebusega Valsts dzelzceļa administrācija (riiklik raudteeamet; [edaspidi „ametiasutus“]) [...] 5. detsembri 2017. aasta otsuse peale.

sedastab

Faktilised asjaolud

[1] Apellant VAS Latvijas Dzelzceļš rentis alates 2002. aastast välja talle kuuluvat Ventspils [..] veduridepoo hoonet (edaspidi „Ventspils depoohoone“) kolmandale isikule, äriühingule AS Baltijas Ekspresis.

Apellant pikendas 20. juunil 2016 mitteeluhoone rendilepingut (edaspidi „rendileping“) äriühinguga AS Baltijas Ekspresis seoses Ventspils depoohoonest ja vastavatest maatüki osadest koosneva mitteeluhoone rendile andmisega.

2017. aastal tekkis apellandil riikliku raudteeinfrastruktuuri-ettevõtjana vajadus kasutada rajatise oma tarbeks (veeremite ladustamine infrastruktuuri hooldamiseks). Seepärast teatas apellant 5. septembri 2017. aasta kirjaga [..] äriühingule AS Baltijas Ekspresis rendilepingu ülesütlemisest.

AS Baltijas Ekspresis esitas 18. septembril 2017 ametiasutusele kaebuse konkurentsi rikkumise ja diskrimineerimise kohta. Kaebuse kohaselt oli apellandi kaalutusõigus põhjustanud äriühingu AS Baltijas Ekspresis kui veoettevõtja ja teenindusrajatise operaatori diskrimineerimise, takistades eelkõige tõhusat ja ratsionaalset toimimist ning teenuse kättesaadavust. AS Baltijas Ekspresis on ettevõtja, kes tegutseb raudteekaubaveo turul juba 20 aastat. AS Baltijas Ekspresis kinnitab, et ta kasutab Ventspils depooruume teenindusrajatise raudteeseaduse (Dzelzceļa likums) artikli 1 punkti 26 tähenduses. Renditud ruumides teostab AS Baltijas Ekspresis teenuste iseteenindust, milleks on vedurite tehniline hooldus, vedurite soojuskasutuse hooldamine seisuteedel kahe tööülesande vahel, tööstusliku liiva- ja veekindluse tagamise teenuste korraldamine vedurite ettevalmistamiseks ja seadmestamiseks, mida loetakse teenindusrajatiste käitaja osutatavateks teenusteks.

Eeltoodud kaalutlusi arvestades palus AS Baltijas Ekspresis kaebuses ametiasutusel apellandi niisugune teguviis lõpetada, mis võis ohustada teenindusrajatise tegevuse järjepidevust.

Ametiasutus andis pärast selle kaebuse läbivaatamist [..] 5. detsembri 2017. aasta otsusega (edaspidi „vaidlusalune otsus“) apellandile korralduse tagada juurdepääs Ventspils depoohoonele kui teenindusrajatisele ja selles osutatavatele teenustele, mis on ette nähtud raudteeseaduse artikli 12.¹ lõike 2 punktides 5 ja 6 (juurdepääs hooldusrajatistele ja muudele tehnilistele seadmetele, sealhulgas raudteeveeremi pesemise ja puhastamise seadmetele).

[2] See otsus põhineb faktilisel hindamisel, mille kohaselt on Ventspils depoohoone tehniliselt kohandatud vedurite remondi ja tehnilise hoolduse jaoks. Seda asjaolu peetakse piisavaks selleks, et järeldada, et Ventspils depoohoone on teenindusrajatis, kuna raudteeseaduse artikli 1 punktis 26 on teenindusrajatis määratletud kui maatükk, hooned ja seadmed, mis on tervenisti või osaliselt

rajatud spetsiaalselt selleks, et võimaldada ühe või mitme selles seaduses osutatud teenuse osutamist.

Lisaks tuleb ka teenuste iseteenindust, mis on määratletud Euroopa Komisjoni 22. novembri 2017. aasta rakendusmääruse 2017/2177 teenindusrajatistele ja raudteega seotud teenustele juurdepääsu kohta (edaspidi „määrus 2017/2177“) artikli 3 punktis 8, pidada teenuste osutamiseks. Vaidlusaluse otsuse kohaselt ei ole oluline, et AS Baltijas Ekspresis teostab renditud ruumides tegevust ainult iseenda jaoks. See asjaolu ei sea kahtluse alla seda, et ruumides toimub teenuste iseteenindus. Kuna AS Baltijas Ekspresis teostab Ventspils depoohoones teenuste iseteenindust, tuleb teenindusrajatise tegevuse katkestuse analüüsimisel võtta arvesse eeskirju, mis piiravad teenuseosutaja õigust teenindusrajatist sulgeda.

Raudteeseaduse artikli 12.² lõike 8 alusel tuleb juurdepääs teenindusrajatisele ja selles osutatavatele teenustele tagada vähemalt kaks aastat pärast seda, kui rajatise kasutamine on lõpetatud. Teenindusrajatise võib sulgeda alles pärast nimetatud kaheaastase perioodi möödumist. Järelikult on apellandil kohustus tagada juurdepääs Ventspils depoohoonele kui teenindusrajatisele ja kohustus tagada juurdepääs nendes ruumides osutatavatele teenustele.

- [3] Apellant esitas Administratīvā rajona tiesale (rajooni halduskohus) kaebuse vaidlusaluse otsuse tühistamiseks.

Kaebuses märgiti, et AS Baltijas Ekspresis ei olnud Ventspils depoohoonet rendile andnud teenindusrajatiseks. Lisaks ei olnud AS Baltijas Ekspresis registreeritud teenindusrajatise käitajana rendilepingu sõlmimise ega selle lepingu lõpetamisest teatamise ajal. Väideti, et ametiasutus tõlgendab mõisteid „teenindusrajatis“ ja „teenuse iseteenindus“ vääralt ning kohaldab raudteeseaduse artikli 12.² lõikeid 7 ja 8 ebaõigesti.

Apellant väitis, et mõiste „teenindusrajatis“ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. novembri 2012. aasta direktiivi 2012/34/EL (millega luuakse ühtne Euroopa raudteepiirkond) tähenduses hõlmab kohta, kus osutatakse teenuseid mitmele raudtee-ettevõtjale. Teenindusrajatiseks ei saa kvalifitseerida mis tahes kohta, kus teostatakse teatud majandustegevust.

Ta väitis, et ei saa asuda seisukohale, et tööd, mida teeb AS Baltijas Ekspresis ja mida ametiasutus kvalifitseerib teenuste iseteeninduseks, kinnitavad teenuste osutamise olemasolu.

Määruse 2017/2177 artikli 3 punkt 8 sisaldab mõiste „teenuste iseteenindus“ määratlust. Selle sätte sõnastus näitab, et tegemist on olukorraga, kus raudtee-ettevõtja palub kasutada teenuste iseteeninduse kohta, mis on teise ettevõtja kontrolli all. Seevastu juhul, kui ettevõtja teostab hooldustegevust talle kuuluva või tema hallatava raudteeinfrastruktuuri varas, ei saa selle tegevuse teostamist pidada teenuste iseteeninduseks. Kuna ametiasutus kasutas mõisteid „teenindusrajatis“ ja „teenuste iseteenindus“ alusetult, siis on ka sellest tulenev

järeldus – nimelt, et on õige kohaldada teenindusrajatise sulgemist piiravaid sätteid – samuti põhjendamatu.

[Apellant leiab, et] ametiasutus eksis, kui ta leidis, et tal on õigus kohustada apellanti tagama juurdepääs asjaomase rajatise teenustele. Apellant ei osuta juba ammu enam Ventspils depoohoones teenuseid, kuna hoone on välja renditud äriühingule AS Baltijas Ekspresis. Seepärast ei saa ametiasutus panna apellandile kohustusi, mis lasuvad teenindusrajatise käitajal.

- [4] Administratīvā rajona tiesa (rajooni halduskohus) jättis 25. jaanuari 2019. aasta kohtuotsusega apellandi kaebuse rahuldamata.

See kohus tuvastas oma kohtuotsuses, et apellanti tuleb pidada teenindusrajatise käitajaks, kuna ta vastutas selle haldamise eest. Ta leidis samuti, et Ventspils depoohoone on sobiv hooldusteenuste osutamiseks. Seetõttu järeldas nimetatud kohus, et ametiasutus oli kohaldanud raudteeseaduse artikli 12.² lõiget 8 õigesti, pannes apellandile kohustuse tagada juurdepääs teenindusrajatisele ja selles osutatavatele teenustele.

- [5] Apellant esitas esimese astme kohtuotsuse peale apellatsioonkaebuse.

Apellatsioonkaebuses väidab apellant, et esimese astme kohus eksis, kui ta järeldas, et apellant on teenindusrajatise käitaja. Ta väidab, et see kohus eksis, kui ta leidis, et kinnisasja omanik oli võrgu käitaja. Järelikult järeldas nimetatud kohus samuti ekslikult, et apellandile kehtivad raudteeseaduse artikli 12.¹ lõikes 2 ette nähtud kohustused.

Ta väidab, et esimese astme kohus järeldas ekslikult, et Ventspils depoohoonet tuleb pidada teenindusrajatiseks ainuüksi seetõttu, et selles saab teenuseid osutada. Ta leiab, et tuleb oluliseks pidada seda, et kohta ei antud rendile teenindusrajatise ja et Ventspils depoohoone ei olnud registreeritud võrgustiku teadaandes teenindusrajatise.

Ta lisab, et ametiasutus ja esimese astme kohus tegid samuti vea, kui nad tuvastasid, et AS Baltijas Ekspresis teeb renditud kohas teenuste iseteenindust.

Apellant lisas apellatsioonkaebusele Euroopa Liidu Kohtule eelotsusetaotluse esitamise taotluse. Apellant taotles, et esitataks küsimused selle kohta, kuidas tuleb mõista direktiivis 2012/34 määratletud mõisteid „teenindusrajatis“, „teenindusrajatise käitaja“ ja „teenuste iseteenindus“. Lisaks taotles apellant, et selgitataks, kas teenindusrajatise käitaja kohustust, mis on ette nähtud direktiivi 2012/34 artikli 13 lõikes 2, tagada juurdepääs teenindusrajatisele võib panna isikule, kes ei osuta teenindusrajatise teenuseid. Apellant väidab samuti, et vaidlusalune otsus piirab tema omandi kasutamise võimalusi, mis põhjustab talle kahju.

- [6] Ametiasutus märgib oma vastuses, et vaidlusalune otsus sisaldab andmeid, mis võimaldavad järeldada, et Ventspils depoohoone on teenindusrajatis. Käesolevas

kohtuasjas põhineb kinnisasja omaniku õiguste piiramine direktiivi 2012/34/EL artikli 13 lõikel 6, mille sisu on üle võetud raudteeseaduse artikli 12.² lõigetes 7 ja 8. Seega ei ole kahtlust, et õiguste piiramine on õigustatud. Ametiasutuse arvates ei ole kahtlusi ka õigusnormide tõlgendamises. Seetõttu palub ta jätta rahuldamata [apellandi] taotlus Euroopa Liidu Kohtule eelotsuse küsimused.

- [7] Oma kirjalikes argumentides väidab AS Baltijas Ekspresis, et apellandi kaebus on põhjendamatu. Ventspils depoohoonet tuleb pidada teenindusrajatiseks, kus AS Baltijas Ekspresis osutab rajatise käitajana teenindusrajatisele vastavaid teenuseid. Ta väidab, et apellant mõtles meelevaldselt välja teenindusrajatise olemasolu kindlaksmääramise kriteeriumid, mida ei ole direktiivis 2012/34 ette nähtud. Selle direktiivi ja raudteeseaduse sätete eesmärk on teenindusrajatistele juurdepääsu keelamise võimalust piirata. Seega ei ole regionaalsel kohtul vaja Euroopa Liidu Kohtu poole pöörduda ja talle eelotsuse küsimusi esitada. Kui teenindusrajatist ei ole vähemalt kahe järjestikuse aasta jooksul kasutatud, võib selle tegevuse lõpetada. Äriühingu AS Baltijas Ekspresis sõnul ei ole direktiivi 2012/34 artikli 13 lõike 6 tõlgendamises mingit kahtlust, see tähendab, et kõigepealt tuleb tuvastada, et asjaomast rajatist ei ole enne selle sulgemise otsustamist vähemalt kaks aastat järjest kasutatud. Seetõttu ei pidanud ta kõnealuste küsimuste Euroopa Liidu Kohtule esitamist vajalikuks.

Kohtuvaidlusele kohaldatavad õigusnormid

Euroopa Liidu õigus

- [8] Direktiivi 2012/34 artiklid 3, 11, 12 ja artikli 13 lõiked 2 ja 6.
Määruse 2017/2177 artikli 3 punkt 9 ja artikli 15 lõiked 5 ja 6.

Läti õigus

- [9] [...] Raudteeseaduse artikli 1 punktides 26 ja 27 on ette nähtud, et selles seaduses kasutatakse järgmisi termineid:

- 26) teenindusrajatis – rajatis, sealhulgas maatükk, hooned ja seadmed, mis on tervenisti või osaliselt rajatud spetsiaalselt selleks, et võimaldada ühe või mitme käesoleva seaduse artikli 12¹ lõigetes 2, 3 ja 4 osutatud teenuse osutamist;
- 27) teenindusrajatise käitaja – ettevõtja või tema osakond, kes on vastutav ühe või mitme teenindusrajatise juhtimise või ühe või mitme käesoleva seaduse artikli 12.¹ lõigetes 2, 3 ja 4 osutatud teenuse osutamise eest raudtee-ettevõtjatele;

Raudteeseaduse artikli 12.¹ lõikes 2 on sätestatud, et teenindusrajatiste käitajad tagavad kõigile veoettevõtjatele mittediskrimineerival alusel juurdepääsu

(sealhulgas juurdepääs teedele) oma teenindusrajatistele ja, kui see on asjakohane, järgmistes rajatistes osutatavatele teenustele:

[...]

- 5) hooldusrajatised, välja arvatud hooldusrajatised, milles tehakse baashooldust muud tüüpi veeremile, mis vajab erirajatisi;
- 6) muud tehnorajatised, sealhulgas puhastus- ja pesuhooned veeremi liikidele.

Raudteeseaduse artikli 12.² lõikes 7 on sätestatud, et kui ühte selle seaduse artikli 12.¹ lõikes 2 nimetatud teenindusrajatistest ei ole vähemalt kaks aastat järjest kasutatud ning kui veoettevõtja on avaldanud nimetatud rajatise käitajale huvi saada rajatisele juurdepääs ning tõendanud juurdepääsuvajadust, on omanik kohustatud avaldama teate, et rajatise käitamine antakse tervikuna või osaliselt rendile või liisitakse teenuste osutamiseks, välja arvatud juhul, kui selle rajatise käitaja tõendab, et pooleliolevate ümberkorralduste tõttu ei ole raudteeveoettevõtjatel võimalik seda kasutada.

Raudteeseaduse artikli 12.² lõikes 8 on ette nähtud, et kui mõnda selle seaduse artikli 12.¹ lõikes 2 nimetatud rajatistest ei ole vähemalt kaks aastat järjest kasutatud, võib selle omanik avaldada teate, et teenindusrajatis tervikuna või osa sellest antakse rendile, liisitakse või võõrandatakse. Kui rajatise käitaja ei saa kolme kuu jooksul pärast avaldamist pakkumisi, on rajatise käitajal lubatud rajatis sulgeda pärast seda, kui ta on vähemalt kolm kuud ette teatanud riiklikule raudteeametile ja riigi raudteeinfrastruktuuri-ettevõtjale.

Põhjused, mille tõttu tekib Euroopa Liidu õigusakti tõlgendamisel kahtlusi

- [10] Raudteeseadus (alates 10. märtsist 2016 kohaldatavas redaktsioonis) sisaldab õigusnorme, mis on esitatud direktiivis 2012/34. Raudteeseaduse sätted kordavad selle direktiivi sisu. Järelikult eeldab raudteeseaduse sätete kohaldamine sisuliselt ka direktiivi 2012/34 sätete tõlgendamist.

Raudteetranspordiga seotud teenindusrajatiste ja teenuste kohta võttis Euroopa Komisjon vastu määruse 2017/2177, mis on kohaldatav alates 1. juunist 2019. Määruse 2017/2177 vastuvõtmine kinnitab, et Euroopa Liit on tunnistanud, et raudteetranspordiga seotud teenindusrajatistele ja teenustele juurdepääsuks on vaja ühtset regulatsiooni kogu Euroopa Liidus. Kuigi [vaidlusalune] otsus võeti vastu enne määruse 2017/2177 jõustumist, jätkub selle praktiline mõju ka praegu, st olukorras, kus määrus 2017/2177 on juba jõus. Kuna kohtuvaidluse sisuline lahendamine puudutab peamiselt tulevikku suunatud olukorda, on määruse 2017/2177 kohaldamine põhjendatud ka ametiasutuse otsuse sisu analüüsimiseks.

- [11] Administratiivā apgabaltiesa (haldusasjade regionaalne kohus) märgib, et vaidlusaluse otsuse resolutsioonis kohustas ametiasutus apellanti: 1) tagama

juurdepääs Ventspils depoohoonele kui teenindusrajatisele; 2) tagama Ventspils depoohoones osutatavate teenuste kättesaadavus.

Apellant on Ventspils depoohoone omanik. Vaidlust ei ole selle üle, et Ventspils depoohoonet ei antud rendilepingu sisu arvestades rendile teenindusrajatisena ning et seda ei nimetatud teenindusrajatiseks ka võrgustiku teadaandes rendilepingu sõlmimise ajal 20. juunil 2016 ega rendisuhte lõpetamisest ühepoolset teatamise ajal. Rendisuhted tekkisid enne Läti Vabariigi ühinemist Euroopa Liiduga. Uuendatud rendileping, mis sõlmiti 20. juunil 2016, nägi ette, et ruumid renditakse äriühingule AS Baltijas Ekspresis kontoriruumina ja majandustegevuses kasutamiseks (lepingu punkt 1.2). Rendilepingu tähtjaks määrati 30. aprill 2028. Selle lepingu punktis 7.3.7 oli omakorda ette nähtud, et apellandil on ettenägematu vajaduse korral kasutada ruume oma tarbeks ühepoolne õigus rendileping üles öelda.

Apellant teatas 5. septembril 2017 äriühingule AS Baltijas Ekspresis rendilepingu ühepoolsest ülesütlemisest. AS Baltijas Ekspresis väitis, et Ventspils depoohoone on teenindusrajatis, ainult pärast seda, kui ta oli saanud rendilepingu ülesütlemise teate. Järelikult ei olnud enne seda kuupäeva peetud rendisuhetes Ventspils depoohoonet teenindusrajatiseks ja AS Baltijas Ekspresis ei olnud enne teostanud tegevust, mis iseloomustavad teenindusrajatises pakutavaid teenuseid.

Vaidlusalune otsus tehti äriühingu AS Baltijas Ekspresis kaebuse raames, mille see esitas apellandi otsuse peale rendisuhte lõpetada. Apellant on ettevõtja, kes vastutab raudteeinfrastruktuuri majandamise eest. Järelikult ei osuta apellant teenuseid, vaid täidab raudteeinfrastruktuuri hooldamise kohustusi.

Vaidlust ei ole selles, et apellant väljendas soovi kasutada tulevikus Ventspils depoohoonet raudteeveeremi (vagunite) ladustamiseks. See tähendab, et käesoleval juhul võib äriühinguga AS Baltijas Ekspresis rendisuhte lõpetamine viia selleni, et seejärel ei saa apellant kasutada Ventspils depoohoonet oma majandustegevuses, sealhulgas kaubaveo vedurite hooldamiseks.

Kõik need kaalutlused näitavad, et kohtuvaidlus puudutab Ventspils depoohoone rajatiste kasutamist tulevikus. Reguleeriv asutus peab hindama, kas on põhjendatud kohustada jätkama sundüürisuhet, mis tagaks äriühingu AS Baltijas Ekspresis huvid, või lubada apellandil kasutada seda kohta muul otstarbel kui teenuste osutamiseks.

Administratīvā apgabaltiesa (haldusasjade regionaalne kohus) märgib samuti, et menetluse ajal tagab vaidlusalune otsus äriühinguga AS Baltijas Ekspresis rendisuhte kohustusliku järjepidevuse, s.t et rendisuhte selle ettevõtja ja apellandi vahel jätkub sundkorras.

- [12] Apellandi sõnul tuleks Euroopa Liidu Kohtult küsida muu hulgas seda, kas Ventspils depoohoonet tuleb pidada teenindusrajatiseks, arvestades, et selle hoone ruumid anti rendile muuks otstarbeks ja et võrgustiku teadaandes ei ole neid nimetatud teenindusrajatiseks.

Direktiivi 2012/34/EL artikli 3 punktis 11 on sätestatud, et teenindusrajatis on rajatis, sealhulgas maapind, ehitised ja seadmed, mis on tervenisti või osaliselt rajatud spetsiaalselt selleks, et võimaldada ühe või mitme II lisa punktides 2–4 osutatud teenuse osutamist.

Apgabaltiesa sõnul tuleb tunnistada, et Ventspils depoohoone on teenindusrajatis, kuna see vastab tehnilistele nõuetele, mis iseloomustavad seda ala teenuste osutamiseks.

- [13] Apgabaltiesa (regionaalne kohus) arvamust, et asjaomane koht tuleb kvalifitseerida teenindusrajatiseks, ei sea kahtluse alla apellandi argumentid, et AS Baltijas Ekspresis ei ole avaldanud teavet selle kohta, et ta osutas teenuseid teistele isikutele, s.t et see koht on teenuste osutamiseks üldsusele kättesaadav[.]

Teenindusrajatiseks nimetamine ja selle nimetuse avaldamine on kindlasti toimingud, mis tagavad juurdepääsu teenustele ja nende ressursside läbipaistva kasutamise. Siiski ei saa abgabaltiesa (regionaalne kohus) arvates ainuüksi asjaolust, et neid toiminguid ei tehtud, järeldada, et Ventspils depoohoone ei kujuta endast teenindusrajatist. Selliste toimingute tegemata jätmist võib hinnata ka nii, et tegemist on veaga, mis tuleb parandada seda teavet koostades ja avaldades.

Teenindusrajatise olemasolu faktilist tuvastamist ei mõjuta ka asjaolu, et ametiasutus tõlgendas mõistet „teenuste iseteenindus“ väärtalt. Administratiivā apgabaltiesa (haldusasjade regionaalne kohus) mõnab, et AS Baltijas Ekspresis teostab teenuste iseteenindust määruse 2017/2177 artikli 3 lõike 8 tähenduses, vaid käitab rajatise oma majandustegevuseks. Samuti ei osuta apellant teenuseid teistele raudtee-ettevõtjatele (vähemalt kuni [vaidlusaluse] otsuse vastuvõtmiseni). Kõik need asjaolud näitavad, et kõnealust teenindusrajatist tuleb pidada teenindusrajatiseks, mida ei kasutata. Kasutamata teenindusrajatiste rendile andmist või ümberkorraldamist reguleerivad direktiivi 2012/34 artikli 13 lõige 6 ja määruse 2017/2177 artikkel 15. Need asjaolud ei sea seega kahtluse alla seda, et eespool nimetatud õigusnormid, mis näevad ette kasutamata teenindusrajatiste pideva kasutamise, on käesolevas asjas üldiselt kohaldatavad.

- [14] Vaidlusalune otsus põhineb raudteeseaduse artikli 12.¹ lõikel 2, mis sisuliselt kordab direktiivi 2012/34 artikli 13 lõiget 2.

Direktiivi 2012/34 artikli 13 lõike 2 alusel tagavad teenindusrajatiste käitajad kõikidele raudteeveo-ettevõtjatele mittediskrimineerival viisil juurdepääsu rajatistele ja nendes rajatistes osutatavatele teenustele, sealhulgas raudteelt. See säte näeb seega ette, et *süsteemi käitaja* peab tagama raudtee-ettevõtjatele juurdepääsu teenindusrajatistele ja nendes rajatistes osutatavatele teenustele.

Apellant on alates 2002. aastast rentinud Ventspils depoohonet äriühingule AS Baltijas Ekspresis, mis ei sõltu otseselt ega kaudselt apellandist. Seega on apellant ja AS Baltijas Ekspresis omavahel seotud ainult rendisuhtega.

Määruse 2017/2177 põhjenduses 8 on ette nähtud, et kui rajatist omab, haldab ja käitab mitu üksust, tuleks teenindusrajatise käitajana käsitada ainult neid üksusi, kes tegelikult vastutavad teabe andmise eest ning teenindusrajatisele juurdepääsu ja raudteega seotud teenuste kasutamise taotluste kohta otsuste tegemise eest.

Apgabaltiesa (regionaalne kohus) hinnangul kinnitavad kohtuvaidluse faktilised asjaolud, et apellanti ei saa pidada teenindusrajatise käitajaks, kuna ta ei ole kohustatud esitama teavet ega otsustama Ventspils depoohoones osutatud teenuste kasutamise taotluste üle.

[15] Ametiasutuse sõnul võib direktiivi 2012/34 artikli 13 lõikes 2 nimetatud teenindusrajatise käitaja kohustusi (tagada juurdepääs käitises osutatavatele teenustele) kehtestada hoone omanikule, kes ei ole teenindusrajatise käitaja. Ametiasutus tugineb oma seisukohas raudteeseaduse artikli 12.² lõikele 7, mis sisuliselt vastab direktiivi 2012/34 artikli 13 lõikele 6. Niisugune õigusnormi tõlgendus põhineb kaalutlusel, et rentimise lõpetamisel võib tulla teenindusrajatis ümber korraldada. Teenindusrajatise ümberkorraldamist saab ametiasutuse sõnul omakorda teha ainult siis, kui rajatist ei ole kahe aasta jooksul kasutatud ja ühtegi ostupakkumist ei ole tehtud.

[16] Apgabaltiesa (regionaalne kohus) märgib, et direktiivi 2012/34 artikli 13 lõike 6 sõnastus ei kohusta kinnisasja omanikku võimaldama juurdepääsu rajatises osutatavatele teenustele.

Apgabaltiesa (regionaalne kohus) sõnul ei tulene ka õigusnormide süstemaatilise tõlgendamise, et kinnisasja omanikul oleks käesoleval juhul teenuste kättesaadavaks tegemise kohustus.

Direktiivi 2012/34 peamine eesmärk on tagada mittediskrimineeriv juurdepääs teenustele. Juurdepääs teenustele ei tähenda infrastruktuuri kontrollimist omaniku tahte vastaselt. Infrastruktuuri andmine raudteeveo-ettevõtja (antud juhul AS Baltijas Ekspresis) kasutusse tähendab, et äriühingul AS Baltijas Ekspresis ei ole teiste veoettevõtjatega samaväärsed õigused saada selles kohas teenuseid, vaid tal on rendiõigus, mida teistel ei ole. Tuleb märkida, et infrastruktuuri rentimise suhe kujutab endast tegelikult ainuõigust. Selliste õiguste andmine ei võrdu seega õigusega teenustele.

[17] Direktiivi 2012/34 artikli 13 lõige 6 käsitleb olukorda, kus kinnisasja omanik annab kasutamata teenindusrajatise rendile muule isikule kui selle rajatise käitajale, see tähendab teisele rentnikule. See olukord ei ole samasugune, nagu on vaidluse all käesolevas kohtuasjas, kus tuvastatakse rendisuhte lõpetamine kinnisasja omaniku ja teenindusrajatise rentniku vahel, kes ei ole ei otseselt ega kaudselt kinnisasja omanikuga seotud. Selle sätte sõnastuse analüüs viib siiski ka järeldusele, et rendisuhte lõpetamise kontekstis peab raudteeveo-ettevõtja huvi rentimist jätkata vara omaniku huvid üles kaaluma.

Direktiivi 2012/34 artikli 13 lõige 6 ei näe ette, et isikul, kes avaldab huvi kasutamata jäänud teenindusrajatiste rentimise vastu, oleks absoluutne rendiõigus.

Selles sättes on märgitud, et teenindusrajatist võib rendile anda, *välja arvatud juhul, kui teenindusrajatise käitaja tõendab, et pooleliolevate ümberkorralduste tõttu ei ole raudteevo-ettevõtjatel võimalik seda kasutada.*

Apgabaltiesa (regionaalne kohus) hinnangul tuleneb sätte sõnastusest, et teenindusrajatise käitaja võib vaatamata sellele, et raudtee-ettevõtja on üles näidanud huvi teenindusrajatis (seda rendile võttes) oma hoole alla võtta, keelata juurdepääsu teenindusrajatisele, kui ta tõendab, et raudtee-ettevõtja korraldab teenindusrajatise ümber.

Tuleb märkida, et direktiivi 2012/34/EL põhjenduses 18 on samuti märgitud, et igal ettevõtjal, kes on sellise rajatise käitamisest huvitatud, peaks olema võimalus osaleda pakkumismenetluses ja esitada pakkumine rajatise käitamise ülevõtmiseks. Pakkumismenetlust ei ole vaja siiski alustada, *kui on käimas ametlik protsess selle tegevuskoha raudteealase kasutuse tühistamiseks ja rajatist arendatakse ümber muuks otstarbeks kui teenindusrajatise kasutamiseks.*

Nii on direktiivi 2012/34 põhjenduses 18 samuti märgitud, et raudtee-ettevõtjal, kes on huvitatud teenindusrajatise oma hoole alla võtmisest, ei ole eelisõigust saada juurdepääs sellele rajatisele, kui teenindusrajatise käitaja korraldab teenindusrajatise ümber. Nende sätete sõnastus ei toeta seega ametiasutuse seisukohta, et tähtsust tuleb omistada üksnes asjaolule, et AS Baltijas Ekspressis oli avaldanud huvi selle rajatise käitamist jätkata.

Määruse 2017/2177 artikli 15 lõike 5 teine lause, mis täpsustab direktiivi 2012/34 artikli 13 lõike 6 nõudeid, sätestab, et käitaja võib teenindusrajatise rendile andmisele vastu vaielda, esitades dokumendid, mis tõendavad, et käimas on ümberkorraldused, mis algasid enne huvi avaldamist. Järelikult tuleneb määruse 2017/2177 artikli 15 lõike 5 sõnastusest samuti, et rajatise käitaja võib otsustada selle konkreetse rajatise sulgemise üle.

- [18] Ametiasutus selgitab direktiivi 2012/34 artikli 13 lõike 6 sõnastust nii, et kõnealune säte on kohaldatav üksnes olukordadele, kus ümberkorraldamist on alustatud enne selle direktiivi ülevõtmist. Apgabaltiesa (regionaalne kohus) leiab, et sätte selline tõlgendus ei ole põhjendatud, kuna see ei vasta selle sätte sõnastusele ega selle süstemaatilisele tõlgendamisele.

Määruse 2017/2177 artikli 15 lõikes 5 on sätestatud, et olukorra hindamisel võetakse arvesse küsimust, kas ümberkorraldamisprotsess algas enne huvi avaldamist, kuid ei omista tähtsust teistele aspektidele.

See õigusnorm viitab sellele, et teenindusrajatist võib vajaduse korral ümber korraldada ning et ümberkorraldamine ei sõltu tingimusest, et see peab olema alanud enne direktiivi 2012/34/EL ülevõtmise kuupäeva.

- [19] Apgabaltiesa (regionaalne kohus) hinnangul ei ole juhul, kui teenindusrajatise käitaja saab selle ümber korraldada, veenvaid argumente, mis põhjendaksid seda, et rajatise omanik ei võiks ka rendisuhet lõpetada, et teenindusrajatis pärast ümber

korraldada. Nende olukordade vahel ei ole mingit olulist erinevust, kuna mõlemal juhul on tegemist rajatise omaniku õigusega oma vara vabalt käsutada (teha ümberkorraldus).

Teenindusrajatise omanikul võib olla mitu põhjust, mis objektiivselt näitavad vajadust rajatise ümber korraldada. Näiteks kui rajatise tegevuse jätkamiseks on vaja teha suuri investeeringuid (kapitaalremont) või kui teenindusrajatise omanikul on rajatist vaja muude raudteeveoga seotud ülesannete täitmiseks.

Määruse 2017/2177 artikli 15 lõike 5 kohaselt peab isik, kellel on õigus teha otsus teenindusrajatise ümberkorraldamise kohta, üksnes tõendama reguleerivale asutusele, et ümberkorraldamine toimub. See säte ei näe siiski ette, et kui omaniku kavatsuse tõlevastavust kinnitavad tõendid, võiks ametiasutus keelata rajatise käitajal (või omanikul) rajatist ümber korraldada ja kohustada teda ruume rentima isikule, kes on huvi avaldanud.

- [20] Kokkuvõttes märgib Administratīvā apgabaltiesa (haldusasjade regionaalne kohus), et üldiselt võib õiguslikule olukorrale kohaldada direktiivi 2012/34 artikli 13 lõiget 6 ja määruse 2017/2177 artikli 15 lõikeid 5 ja 6. Need sätted ei võimalda siiski järeldada, et kinnisasja omanik ei võiks rentnikule teatada rendilepingu ülesütlemisest põhjusel, et ta soovib kinnisasja oma tarbeks kasutada.

Apgabaltiesa (regionaalne kohus) hinnangul on direktiivi 2012/34 artikli 13 lõikes 6 ja määruse 2017/2177 artikli 15 lõigetes 5 ja 6 peamiselt silmas peetud veidi teistsugust olukorda, s.t et need sätted ei määra sõnaselgelt kindlaks rendisuhte lõpetamise õiguspärasust ega selle hindamise kriteeriume.

Järelikult ei ole sellised õigusnormid piisavalt selged selles osas, millised õigused tuleb anda ühele või teisele isikule juhtudel, kus tuleb analüüsida rendilepingu ülesütlemist.

Direktiivi 2012/34 põhjenduses 27 on märgitud, et selle õigusnormi peamine eesmärk on tagada mittediskrimineeriv juurdepääs teenustele. Infrastruktuuri rentimine raudteeveo-ettevõtjale (käesolevas kohtuasjas AS Baltijas Ekspresis) eeldab, et sellisel juhul ei ole veoettevõtja omandanud õigust saada teenuseid teiste veoettevõtjatega võrdsetel alustel, vaid (ainuõiguse) kasutada infrastruktuuri omaenda vajaduste rahuldamiseks. Lisaks tuleb arvesse võtta asjaolu, et infrastruktuuri kontrollimise sunniviisiline üleandmine teisele isikule piirab oluliselt rohkem infrastruktuuri omaniku õigusi kui olukord, kus tuleb anda juurdepääs teenindusrajatise osutatavatele teenustele. Järelikult ei saa teenustele juurdepääsu reguleerivaid norme analoogia alusel kohaldada sundrendisuhtele.

- [21] Eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb Euroopa Liidu Kohtult küsida, kas direktiivi 2012/34 artikli 13 lõigetega 2 ja 5 ning määruse 2017/2177 artikli 15 lõigetega 5 ja 6 on ametiasutusel antud juhul lubatud nõuda kinnisasja omanikult, kes ei vastuta rajatise teenuste osutamise eest, juurdepääsu nendele teenustele.

Samuti tuleb kohtuasja uurimisel pidada oluliseks vaidluse põhjustanud rendilepingu lõpetamise õiguspärasust. Järelikult tuleb Euroopa Liidu Kohtult küsida, kas direktiivi 2012/34/EL artikli 13 lõiget 6 ja määruse 2017/2177 artikli 15 lõikeid 5 ja 6 tuleb tõlgendada nii, et nende sätetega on kinnisasja omanikul lubatud rendisuhet lõpetada ja teenindusrajatist ümber korraldada, kui omanikul on seda kinnisasja vaja oma majandustegevuse raames.

Seepärast peab apgabaltiesa regionaalne kohus vajalikuks esitada Euroopa Liidu Kohtule järgmised eelotsuse küsimused. Seega tuleb käesolevas asjas menetlus peatada, kuni Euroopa Liidu Kohus teeb nendes eelotsuse küsimustes otsuse.

Kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepinguga Administratiivā apgabaltiesa (haldusajade regionaalne kohus)

otsustab

esitada Euroopa Liidu Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

1. Kas direktiivi 2012/34 artikli 13 lõikeid 2 ja 6 (määruse 2017/2177 artikli 15 lõiked 5 ja 6) võib kohaldada nii, et reguleeriv asutus võib kehtestada infrastruktuuri omanikule, kes ei ole teenindusrajatise käitaja, kohustuse tagada juurdepääs teenustele?
2. Kas direktiivi 2012/34 artikli 13 lõiget 6 (määruse 2017/2177 artikli 15 lõiked 5 ja 6) tuleb tõlgendada nii, et see lubab hoone omanikul rendisuhete lõpetada ja teenindusrajatise ümber korraldada?
3. Kas direktiivi 2012/34 artikli 13 lõiget 6 (määruse 2017/2177 artikli 15 lõiked 5 ja 6) tuleb tõlgendada nii, et see kohustab reguleerivat asutust kontrollima üksnes seda, kas teenindusrajatise käitaja (käesoleval juhul teenindusrajatise omanik) on tõepoolest otsustanud rajatise ümber korraldada?

Peatada kohtumenetlus, kuni Euroopa Liidu Kohus teeb otsuse.

[...]